

Yleisiä havaintoja järjestöjen roolista valinnanvapauspalvelun tuottajana (luonnos valinnanvapauslaiksi)

- Järjestö voi toimia maakuntien yhtiöiden ja yksityisten yritysten rinnalla valinnanvapauspalvelujen tuottajana joko ylläpitämällä sote-keskusta, erikoistunutta sote-keskusta tai tarjoamalla maksuselipalvelua (joko maakunnan liikelaitoksen asiakkaalle antamalla maksusetelillä tai sote-keskuksen antamalla maksusetelillä)
- Järjestö voi tarjota palvelua asiakkaalle, jolla on henkilökohtainen budjetti (esim. vammaispalvelut)
- Järjestö voi osallistua maakuntien liikelaitosten järjestämiin tarjouskilpailuihin muista kuin valinnanvapauden tai maksusetelijärjestelmän piiriin kuuluvista palveluista
- Kaikki ilman erityisoikeuksia toimivat ja markkinaehtoisesti palveluja tarjoavat toimijat ovat sekä etujen että velvoitteiden osalta "samalla viivalla". Näin ollen järjestöt sen enempää kuin maakuntien yhtiötkään eivät ole hankintalain mukaisia hankintayksiköitä eikä niiden tarvitse kilpailuttaa omia hankintojaan.

Järjestön yhtiöitysvelvoite

- Yhtiöitysvelvoite koskee vain maakuntaa, jos se haluaa tuottaa valinnanvapauspalveluja kilpailuilla markkinoilla.
- Kilpailuneutraliteetti koskee kuitenkin järjestöille myönnettävää avustusta, jos avustus ja järjestön toiminta kohdistuu markkinoilla tapahtuvaan taloudelliseen toimintaan. Taloudelliseen toimintaan voi myöntää avustusta järjestöille tai mille tahansa yritykselle tai toimijalle vain, jos siihen on EU-valtiontukisääntelystä johtuva peruste (esimerkiksi tuki tai sitä koskeva tukiohjelma on jonkun EU-sääntelyn mukaisesti sallittu tai se on ns. de minimistuki).
- Järjestö voi tuottaa samanaikaisesti sekä markkinaehtoista eli valinnanvapauslain piiriin kuuluvaa sote-palvelua ja muuta ei-kaupallista ja avustuksen piirissä olevaa toimintaa. Edellytyksenä on, että kaupalliset toiminnot on yhtiöitetty erikseen tai vähintäänkin kirjanpidollisesti ja uskottavasti eriytetty siten, ettei subvention siirtyminen kaupalliseen toimintaan ole todistettavasti mahdollista. Tukea myöntävän viranomaisen on valvottava tuen kohdentumista.
- Jos järjestö ei saa avustusta toimintaansa, mitään yhtiöitystä tai eriyttämistä ei kilpailuneutraliteetin vuoksi tarvita.

Eräät markkinapuutetilanteet (ns. SGEI)

- Mikäli jollakin sote-palvelusektorilla ei ole ollenkaan tai riittävästi palvelutarjontaa, maakunta voi asettaa määräajaksi jollekin palvelun tuottajalle ns. julkisen palveluvelvoitteen (SGEI) maakuntalain 116 § mukaisesti.
- Julkisen palveluvelvoitteen tulisi markkinapuutteen ohella perustua avoimeen hakuun.
- Julkista palveluvelvoitetta asetettaessa keskeistä on valvoa, ettei palvelusta makseta ns. ylikompensaatiota ja tuottaja saama liikevoitto on kohtuullinen.